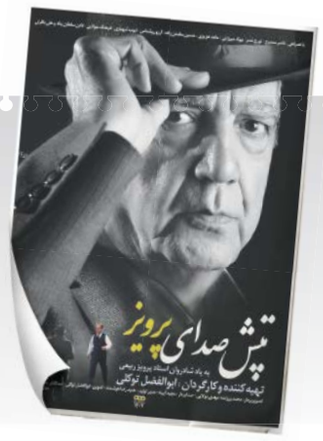

گفت: بزرگ‌ترین چالش ساخت مستند نه فقط کمبود آرشیو نبود بلکه حجم گسترده و پراهمیت دوبله‌های ربیعی انتخاب رادشوار می‌کرد.
او افزود: آثار این هنرمند آن‌قدر زیاد و ارزشمند است که گزینش بخش کوچکی برای مستند واقعا سخت بود. هر فیلمی که کنار می‌گذاشتم، حس می‌کردم بخش مهمی از کارنامه ایشان حذف می‌شود.
او ادامه داد: در روند تولید مستند، تلاش کردم با همسر و دو دختر زنده‌یاد ربیعی گفت‌وگو کنم اما به‌دلیل اقامت آنان در خارج از کشور، امکان حضورشان در این فیلم فراهم نشد و متاسفانه مستند بدون گفت‌وگوی خانواده تکمیل شد.
به گفته توکلی، تولید «تپش صدای پرویز» با حضور چهره‌های نام‌آشنای دوبله مثل ناصر ممدوح، تورج نصر، بیوک میرزایی، حامد عزیزی، حسین مطمئن‌زاده، آرزو روشناس، ایوب شهبازی، فرهنگ جولایی، لادن سلطان‌پناه و علی باقرلی ساخته شده است.
این کارگردان تأکید کرد: این فیلم که به سفارش شبکه مستند تولید شده، ادای دینی کوچک به هنرمندی است که صدایش بخشی از حافظه شنیداری نسل‌های مختلف ایرانیان است.
او درباره زمان پخش مستند هم گفت: پیشنهاد کردم این فیلم در اسفندماه و هم‌زمان با سالگرد درگذشت ربیعی پخش شود اما زمان دقیق پخش هنوز از سوی شبکه تأیید نشده و در مرحله بررسی است.
تپش صدای پرویز به تهیه‌کنندگی و کارگردانی ابوالفضل توکلی تولید شده و از عوامل آن می‌توان به تصویربرداران: محمد ورزنده، مهدی مولایی؛ صدابردار: مجید آیینه؛ مدیر تولید: حمیدرضا هوشمند و صداگذار: سعیده ملامهدی اشاره کرد.

پرونده ویژه

قاب رسانه ملی

لاب صحبت کردند

بر ضرورت تسلط مستندساز بر موضوع گفت: مستندساز باید بر تمام ابعاد سوژه خود اشراف داشته باشد؛ از لایه‌های تاریخی گرفته تا ابعاد اجتماعی و انسانی. تنها با چنین تسلطی می‌تواند روایتی متقن، علمی و قابل دفاع ارائه کند.
وقتی موضوع به‌طور جامع دیده و درک شود، نتیجه آن اثری خواهد بود واقع‌نگر، متعادل و تأثیرگذار. چنین مستندی می‌تواند هم به افزایش شناخت عمومی کمک کند و هم به تقویت جایگاه رسانه ملی به‌عنوان مرجع روایت واقعی رویدادها در کشور.

مسئولانه بود که نشان داد مواجهه صادقانه با واقعیت، نتیجه‌ای مؤثرتر از سکوت و تأخیر دارد. اسلام‌زاده با تأکید بر این‌که مهم‌ترین ویژگی مستند، انتقال حس صداقت به مخاطب است، توضیح داد: تأثیرگذاری یک مستند بر مخاطب زمانی اتفاق می‌افتد که بیننده احساس کند اثر، ریشه در واقعیت دارد و از صداقت سازنده و تیم تولید نشأت می‌گیرد. این باور را می‌توان در قالب‌های مختلف از جمله مستندهای گزارشی، پرتره، مستندهای تاریخی و بازسازی‌های تصویری ایجاد کرد. مهم‌تر از قالب، روح واقع‌گرایی و شفافیت در روایت است که باعث می‌شود مخاطب نتیجه‌ای عمیق و ملموس از اثر دریافت کند.
وی در پاسخ به این پرسش که چرا برخی مستندها به درصد انتظار اثرگذار نیستند، گفت: در حوزه مستندسازی علی‌رغم پیشرفت‌های چشمگیر و تولید آثار قابل توجه، هنوز فرصت‌های زیادی برای ارتقای کیفی و گسترش فعالیت‌ها وجود دارد. خوشبختانه در سال‌های اخیر فضا برای فعالیت مستندسازان بازتر شده و همکاری میان مدیران رسانه‌ای و نسل جدید فیلمسازان تقویت شده است. نمونه بارز آن تولید مستند بازداشتگاه کهریزک است که با حمایت مدیران رسانه‌ای و تلاش خلاقانه مستندسازان جوان در زمانی کوتاه ساخته شد و توانست اثری مؤثر و قابل توجه باشد. این تجربه نشان داد هر زمان که مدیریت آگاه و رویکرد جسورانه همراه شوند، نتایج درخشانی در مستندسازی به‌دست می‌آید.
این کارگردان با بیان این‌که مستند باید جایگاه شایسته‌تری در کنداکتور تلویزیون داشته باشد، افزود: گاهی تمرکز تولیدات رسانه‌ای بر آثار داستانی و پرهزینه است و آثار مستند کمتر فرصت دیده شدن می‌یابند. این در حالی است که تجربه موفق پخش مستند «آخرین روزهای زمستان» از شبکه یک و استقبال چشمگیر مخاطبان از این اثر نشان داد مردم علاقه، نیاز و ظرفیت بالایی برای تماشای آثار مستند دارند. استقبال مخاطبان نشان می‌دهد مسأله اصلی نبود علاقه عمومی نیست بلکه باید با برنامه‌ریزی دقیق‌تر، زمان پخش مناسب و حمایت بهتر از مستندسازان، این ظرفیت را بالفعل کرد.
اسلام‌زاده با اشاره به نقش گسترده مستندسازان در شرایط حساس و بحرانی کشور خاطرنشان کرد: در مواقع خاص- از جمله در دوره‌های بحران‌های امنیتی، اجتماعی و حوادث مهم- این مستندسازان هستند که واقعیت‌ها را ثبت و برای آیندگان حفظ می‌کنند. این مسئولیت سنگینی است و نیاز به دانش، دقت و آگاهی عمیق از سوژه دارد.
وی در پایان سخنانش با تأکید

تولید مستندهای فاخر انقلابی

ساسان فلاح‌فر، تهیه‌کننده و مستندساز آثاری چون عبرت و خاطرات بادیه، درباره اهمیت پخش آثار مستند، گفت: مهم‌ترین بستر دیده‌شدن آثار مستند، تلویزیون است، چراکه این رسانه گسترده‌ترین ارتباط را با مردم دارد. در سال‌های اخیر صداوسیما با راه‌اندازی شبکه مستند، گام‌های ارزشمندی در حمایت از این حوزه برداشته است، هرچند به‌نظر می‌رسد هنوز ظرفیت‌های بسیاری برای تقویت پخش و حمایت جدی‌تر از مستندسازان وجود دارد.
او در توضیح وضعیت سرمایه‌گذاری در حوزه مستندهای تاریخی و انقلابی ادامه داد: در سال‌های گذشته نهادها و سازمان‌های مختلف در زمینه مستند فعالیت‌های متنوعی داشته‌اند و آثار قابل‌توجهی تولید شده است. با این حال برای گسترش تولید مستندهای فاخر تاریخی و انقلابی می‌توان از ظرفیت‌های صداوسیما نیز بهره بیشتری گرفت تا این آثار به شکل گسترده‌تری دیده شود.
یکی از نکات مهم در این حوزه، دسترسی آسان‌تر مستندسازان به آرشیوها و منابع تصویری است که می‌تواند کیفیت تولیدات را به‌طور چشمگیری ارتقا دهد.
این مستندساز در بیان نقش مستند در انتقال مفاهیم تاریخی و انقلابی، اضافه کرد: مستند به‌دلیل زبان تصویری و هنرمندانه‌اش می‌تواند تاریخ و مفاهیم انقلابی را به شکل مؤثر به نسل امروز منتقل کند. بسیاری از مخاطبان امروزی کمتر اهل مطالعه کتاب هستند اما از طریق فیلم و تصویر می‌توان آنها را با واقعیت‌های تاریخی و مفاهیم انقلاب اسلامی آشنا کرد.
وی با اشاره به ظرفیت‌های مدیریتی برای رشد حوزه مستندسازی، توضیح داد: با وجود شناخت گسترده‌ای که مدیران رسانه نسبت به بدنه مستندسازان دارند، می‌توان با برنامه‌ریزی هدفمند و حمایت از ایده‌های خلاقانه، جریان تازه‌ای در تولید آثار مستند ایجاد کرد. بهره‌گیری از نگاه هنرمندانه به تاریخ و رویدادهای ملی می‌تواند منجر به تولید مستندهایی شود که هم جذاب باشد و هم تأثیرگذار.
فلاح‌فر در ادامه درباره زمان‌بندی پخش مستندها، گفت: به‌نظر می‌رسد بهتر است پخش مستندهای انقلابی صرفا محدود به ایام خاص مانند دهه فجر نباشد؛ چراکه انقلاب اسلامی جریانی زنده و پویاست که می‌توان در طول سال به جنبه‌های مختلف آن پرداخت. این کار ضمن حفظ تازگی موضوع، باعث افزایش توجه مخاطب به محتوای تاریخی خواهد شد.
او در ادامه با تأکید بر نقش مستند در تبیین و روشنگری افزود: در سال‌های اخیر مستندهای ارزشمندی در حوزه‌های مختلف ازجمله تاریخ انقلاب، جنگ تحمیلی و جریان‌های سیاسی تولید شده که بسیاری از آنها هنوز فرصت پخش گسترده نیافته‌اند. نمایش این آثار می‌تواند در افزایش آگاهی عمومی و تقویت تحلیل تاریخی جامعه نقش مؤثری ایفا کند.
این مستندساز در ادامه گفت: مستندهایی چون نقاب شکسته، قبرهای پرسروصدا، ترور سرچشمه یا مجموعه در برابر طوفان ازجمله آثاری هستند که ضمن برخورداری از جذابیت بصری، روایتی دقیق و مستند از حوادث مهم تاریخ معاصر ارائه می‌دهند. پخش و ترویج چنین آثاری می‌تواند مرجعیت رسانه ملی را در روایت تاریخ کشور بیش از پیش تقویت کند.
وی در بخش پایانی سخنان خود با تأکید بر اهمیت تلفیق محتوای مستند و جذابیت هنری، توضیح داد: اصالت تاریخی نخستین شرط هر مستند است اما در کنار آن، پرداخت هنرمندانه و جذابیت بصری اهمیت فراوانی دارد. اگر مستند در عین دقت و صحت تاریخی بتواند برای مخاطب جذاب و دیدنی باشد، قطعا اثرگذاری بیشتری خواهد داشت و ارتباط عمیق‌تری با مردم برقرار می‌کند.

پویانمایی

گفت‌وگوی قاب کوچک با تهیه‌کننده پویانمایی «صالح و نرگس»

وقتی قهرمانان واقعی به دنیای کودک باز می‌گردند

مهدی قلی‌نژاد
گروه قاب کوچک

در سال‌های اخیر پویانمایی تلویزیونی به یکی از مهم‌ترین ابزارهای تربیتی و فرهنگی برای کودکان تبدیل شده است؛ رسانه‌ای اثرگذار که می‌تواند همزمان نقش سرگرم‌کننده و آموزشی ایفا کند. در میان انبوه انیمیشن‌هایی که قهرمانانی خیالی را به کودک معرفی می‌کنند، تولید آثاری با هویت دینی و بومی ضرورتی انکارناپذیر است. مجموعه پویانمایی «صالح و نرگس» تلاشی آگاهانه در همین مسیر به‌شمار می‌رود؛ اثری که می‌کوشد مفاهیم عمیق دینی و سیره اهل بیت(ع) را در قالبی ساده، شاد و متناسب با ذهن کودک روایت کند. این مجموعه با بهره‌گیری از زبان تصویر، داستان‌پردازی روزمره و شخصیت‌هایی قابل همذات‌پنداری، نشان می‌دهد انیمیشن تلویزیونی می‌تواند پلی مؤثر میان تاریخ، ایمان و زندگی امروز کودکان باشد و الگوسازی را از دنیای خیال به واقعیت بازگرداند.
حمیدرضا ایزدی، تهیه‌کننده مجموعه پویانمایی «صالح و نرگس» با اشاره به وجود خلأ جدی در شناخت کودکان از قهرمانان حقیقی دینی گفت: این اثر با هدف معرفی اهل بیت(ع) در قالبی سرگرم‌کننده، آموزشی و متناسب با ذهن کودک تولید شده است.
وی با بیان این‌که ایده تولید این اثر از یک دغدغه فرهنگی شکل گرفت، اظهار کرد: امروز کودکان ما شناخت دقیق و عمیقی از قهرمانان دین اسلام، به‌ویژه اهل بیت(ع) ندارند و همین مساله باعث می‌شود به‌سمت قهرمانان خیالی و ساختگی که محصول تفکرهای غیر بومی هستند گرایش پیدا کنند. از همین‌رو در مرحله ایده‌پردازی تصمیم گرفتیم آثاری جذاب و سرگرم‌کننده با محتوایی حقیقی و ریشه‌دار در قالب پویانمایی تولید کنیم تا کودک در کنار سرگرمی، با اهل بیت(ع) بیشتر آشنا شود.

حمیدرضا ایزدی، تهیه‌کننده

زبان تصویری و فانتزی

ایزدی با تاکید بر اهمیت قالب پویانمایی برای انتقال مفاهیم دینی به کودکان افزود: ایجاد یک بستر شاد، کمدی و در عین حال آموزشی در قالب انیمیشن، امری اثبات‌شده در حوزه کودک و نوجوان است. پویانمایی به‌دلیل برخورداری از زبان تصویری و فانتزی، بهترین ابزار برای انتقال مفاهیم عمیق دینی به این گروه سنی به شمار می‌رود. ایزدی درباره پیام اصلی این مجموعه تصریح کرد: هدف ما این بوده که کودکان و نوجوانان با ابعاد مختلف زندگی اهل بیت(ع) اعم از اعتقادی، اخلاقی، تربیتی، اجتماعی و حتی سیاسی آشنا شوند و بتوانند از ائمه اطهار(ع) به‌عنوان الگوهای واقعی زندگی خود بهره ببرند.
در هر قسمت از این مجموعه، به گوشه‌ای از زندگی نورانی اهل بیت(ع) پرداخته می‌شود و کودک ضمن آشنایی با وقایع مهمی چون غدیر خم، لیله‌المبیت، عاشورا، مباهله و دیگر رخدادهای تاریخی، شیوه و سیره عملی اهل بیت(ع) را در زندگی می‌آموزد؛ مفاهیمی که به‌تدریج در ذهن و ضمیر ناخودآگاه او نهادینه می‌شود.
تهیه‌کننده «صالح و نرگس» با اشاره به شیوه روایت داستان‌ها گفت: برای روایت مفاهیم عمیق دینی، از همراهی کارشناسان بهره بردیم و داستان‌هایی انتخاب شد که هم از نظر منابع معتبر باشند و هم با ذهن و زبان کودک تناسب داشته باشند. روایت‌ها حول محور دو شخصیت اصلی، یعنی صالح و نرگس، و چالش‌های روزمره آنها شکل می‌گیرد؛ موضوعی که باعث همذات‌پنداری کودک و سوق دادن او به تفکر و یافتن راه‌حل می‌شود.
وی درباره انتخاب تکنیک «دوبعدی کات‌اوت» توضیح داد: این تکنیک به‌طور معمول در آثار سریالی کودک استفاده می‌شود، چرا که ضمن حفظ کیفیت هنری، سرعت تولید بالاتری دارد و از نظر اقتصادی نیز مقرون‌به‌صرفه‌تر از آثار سه‌بعدی است. همچنین این سبک، امکان رفت‌وبرگشت مناسب میان زمان حال و تاریخ اهل بیت(ع) را برای انتقال بهتر مفاهیم فراهم می‌کند.
ایزدی با اشاره به چالش‌های تولید ۲۶ قسمت ابتدایی این مجموعه گفت: بسیاری از روایت‌های تاریخی پس از پالایش‌های دقیق از نظر منبع، تناسب سنی، کامل‌بودن روایت و داشتن کنش داستانی کنار گذاشته شدند و تنها تعداد محدودی برای تولید انتخاب شدند. از سوی دیگر، پیوند دادن داستان‌های روزمره با روایت‌های تاریخی اهل بیت(ع) که هر دو یک مضمون مشترک را دنبال کنند، پیچیدگی‌های فراوانی داشت؛ به‌ویژه آن‌که برخی مفاهیم به‌دلیل درک محدود کودک، مستقیما قابل طرح نبودند و باید با ظرافت به‌زبان کودکانه بازآفرینی می‌شدند. وی با تاکید بر پایبندی به اسناد تاریخی در طراحی فضاها و شخصیت‌ها خاطرنشان کرد: پژوهش‌های گسترده‌ای از طریق مطالعه منابع تاریخی، مشورت با عالمان دینی و بررسی و تحلیل اساتید این حوزه انجام شد تا جغرافیای انسانی، مکانی و شخصیت‌های مرتبط با اهل بیت(ع) با دقت و صحت طراحی شوند.
تهیه‌کننده «صالح و نرگس» درباره بازخوردهای اولیه این مجموعه گفت: طبق آمارهای اولیه، بازخورد مخاطبان بسیار مثبت بوده و این اثر بیش از پیش‌بینی‌های اولیه مورد توجه قرار گرفته است. یکی از مهم‌ترین بازخوردها، پر شدن خلأ شناخت اهل بیت(ع) با زبانی ساده و امروزی برای کودکان بوده است؛ هرچند همچنان تیم تولید در تلاش است کیفیت اثر را در بخش‌های مختلف ارتقا دهد.
وی رده‌سنی اصلی مخاطبان این مجموعه را ۷ تا ۱۰ سال عنوان کرد و افزود: با این حال، استقبال مخاطب عمومی نیز قابل توجه بوده است. شخصیت‌پردازی صالح و نرگس، چالش‌های خانوادگی و روابط میان اعضای خانواده، از جمله جذابیت‌هایی است که این اثر را از سایر تولیدات متمایز می‌کند.
ایزدی درباره ادامه مسیر این مجموعه گفت: پس از تولید ۲۶ قسمت نخست با محوریت اهل بیت(ع)، در فصل جدید بخشی از داستان‌ها به یاران ائمه(ع) و بخشی دیگر به بانوان صدر اسلام اختصاص پیدا می‌کند تا کودکان به‌تدریج با الگوهای واقعی، به‌ویژه قهرمانان زن در عرصه علم، اخلاق و سیاست آشنا شوند و خلأ قهرمان برای دختران امروز نیز جبران شود.
وی در پایان تاکید کرد: هدف اصلی صالح و نرگس آشنایی کودکان با اهل بیت(ع)، ترویج محبت، اخلاق عملی، علم‌محوری و الگوگیری صحیح در زندگی است. آموزش مفاهیم دینی در سنین کودکی نقش تعیین‌کننده‌ای در آینده فرد و جامعه دارد و پویانمایی، به‌دلیل نفوذ عمیق در لایه‌های ذهنی کودک، یکی از مؤثرترین ابزارها برای تحقق این هدف به‌شمار می‌رود.

